

Film Analizi Yöntemi ile Farklı Kültürlere Bakış: Boşanma ve Çocuk*

Looking at Different Cultures with Film Analysis Method: Divorce and Children

Asya ÇETİN¹, Şenay ŞİRİN²

¹Karabük Üniversitesi, Çocuk Gelişimi, Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Anabilim Dalı.
e-posta: cetin.asya@gmail.com

²Şişli Meslek Yüksekokulu, Çocuk Gelişimi Programı. e-posta: senay.sirin@sisli.edu.tr

Makale Türü/Article Types: Araştırma Makalesi/ Research Article
Makalenin Geliş Tarihi: 15.09.2023 **Yayına Kabul Tarihi:** 25.01.2024

ÖZ

Bu çalışmada farklı kültürlerdeki boşanma süreçleri ve çocuğun bu süreçlerden etkilenme durumunun film endüstrisi aracılığıyla nasıl yansıtıldığını incelemek amaçlanmıştır. Araştırmanın çalışma materyalini çeşitli kültürel, sosyal ve yasal farklılıklar taşıyan ülkeler olan Amerika (n=6), Fransa (n=1), Rusya (n=3), Yunanistan (n=1), Türkiye (n=3), İran (n=4) ve Hindistan' da (n=2) yapılmış boşanma temalı 20 film oluşturmaktadır. Nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesinin kullanıldığı çalışmada veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından geliştirilen film gözlem formu kullanılmıştır. Çalışmadan, incelenen filmlerdeki ana karakterlerin evlenme durumlarının çoğunlukla sevrerek olduğu; çiftlerin boşanma sebeplerinin iş yoğunluğu/finansal problemler, iletişim sorunları, aldatma, kültürel farklılıklar ve şiddet olduğu; annelerin boşanma sürecinde başarısız anne imajı ile karşı karşıya kaldıkları, çocukla beraber yeni hayata uyum sorunları ve duygusal zorluklar yaşadıkları; babaların bu süreçte duygusal zorluklar yaşadıkları, velayet süreci, yalnız yaşamaya alışma süreci ve toplumsal baskı yaşadıkları; çocukların ise anne ve babalarının boşanma sürecinde duygusal belirsizlikler yaşadıkları ve akademik performanslarında düşme olduğu; boşanma kararının çocuklar üzerinde şaşkınlık ve şok, üzüntü ve hüznün, öfke ve kızgınlık, şaşkınlık ve şok, suçluluk, endişe ve ayrılma kaygısı yarattığı sonuçları elde edilmiştir. Kültürel zenginlikleri ve farklı perspektifleri yansıtan bu filmler, boşanma ve çocuk konusundaki tartışmaların evrensel boyutunu vurgularken, aynı zamanda bireysel deneyimlerin ve duygusal bağların da ne kadar karmaşık ve derin olduğunu göstermektedirler.

***Alıntı:** Çetin, A. ve Şirin, Ş. (2024). Film analizi yöntemi ile farklı kültürlerle bakış: Boşanma ve çocuk. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 44(1), 737-769.

Anahtar Sözcükler: Kültür, Aile, Çocuk, Boşanma

ABSTRACT

This study aims to examine how divorce processes in different cultures and the impact on children are portrayed in the film industry. The research material includes countries with diverse cultural, social, and legal differences: America (n=6), France (n=1), Russia (n=3), Greece (n=1), Turkey (n=3), Iran (n=4), along with 20 divorce-themed films from India (n=2). The study utilized document analysis, a qualitative research method, employing a film observation form developed by the researchers as the primary data collection tool. The findings reveal that the marital status of the main characters in the examined films was primarily positive. The reasons cited for the couples' divorces encompassed workload/financial problems, communication issues, infidelity, cultural disparities, and violence. Mothers often faced the portrayal of an unsuccessful maternal image during the divorce process, leading to adaptation difficulties and emotional challenges in their relationship with their children. Fathers encountered emotional struggles, custody battles, adjusting to living alone, and societal pressures. Children experienced emotional uncertainties during their parents' divorce, which consequently led to a decline in academic performance. The decision to divorce elicited surprise, shock, sadness, anger, guilt, anxiety, and separation anxiety in children. These films, reflecting cultural diversity and distinct viewpoints, underscore the universal aspect of the discourse on divorce and its impact on children. Simultaneously, they depict the intricate and profound individual experiences and emotional bonds involved in such situations.

Keywords: Culture, Family, Child, Divorce

GİRİŞ

Aile, herhangi bir toplumun ve kültürün temel birimidir. Aile kavramı, aile biriminin yapısı ve işlevi, farklı kültürler arasında önemli ölçüde farklılık gösterir. Aile ile ilgili iki kritik kavram yapı ve işlevdir. Smith (1995, s. 9), yapıyı "aile üyelerinin sayısını ve ebeveyn, eş, çocuk, diğer akrabalar gibi aile konumlarının belirlenmesini" içeren bir durum olarak tanımlarken; işlevi ise "ailelerin üyelerinin fiziksel ihtiyaçlarını karşılması, psikolojik ihtiyaçları ve hayatta kalma ile ilgili bakım ihtiyaçlarını karşılması" olarak açıklamaktadır. Ailenin rolü, bireylerin gelişimi ve psikolojik yapıları için bütün kültürlerde zorunlu bir faktördür (Bigner, 1989). Aile ilişkilerinin kalitesi, üyelerinin sosyal, psikolojik ve biyolojik gelişimini ve işleyişini şekillendirir ve etkiler (Okasha, Elkholy ve El-Ghamry, 2012). Farklı kültürlerde aile yapıları ve aile ilişkileri oldukça çeşitlidir hatta aynı ülkenin kırsal ve şehir kesimlerinde bile aile yapıları arasında büyük farklar bulunmaktadır. Bu çeşitlilik, aile ilişkilerinin nasıl

şekillendiği, aile fertleri arasındaki dinamikler, roller ve beklentiler gibi birçok faktörden kaynaklanmaktadır (BASGM, 2006). Aile ilişkilerinde cinsiyet ve yaş da bir etkidir. Örneğin, bazı kültürlerde kadınların ailedeki rolü ev işleri ve çocuk bakımı gibi geleneksel görevlerle sınırlıdır. Erkekler ise genellikle ailenin maddi kaynağı olarak kabul edilmektedirler. Yaşa gelince bazı kültürlerde yaşlı üyelere saygı önemlidir ve onların fikirlerine ve deneyimlerine değer verilirken, diğer kültürlerde gençlerin inisiyatif alması teşvik edilmektedir (Dedeoğlu, 2000; Günay & Bener, 2011). Sonuç olarak aile ilişkileri dünya çapında çeşitlilik gösterir ve bu farklılıklar, aile yapısının oluşumundan aile üyeleri arasındaki ilişkisel dinamiklere, roller ve beklentilere kadar birçok faktörden kaynaklanmaktadır. Artan toplumsal zenginlik ve modernite ile birlikte sosyal ve kültürel dönüşümün bir ürünü olarak “boşanma” faktörü karşımıza çıkmaktadır.

Boşanma evlilik birliğinin sona erdirilmesi anlamına gelmektedir. Boşanma, çiftlerin arasındaki sorunların çözümlenememesi veya evliliklerinin yolunda gitmemesi gibi sebeplerden dolayı ortaya çıkabilir (Yıldırım, 2004). Boşanma da aile ilişkileri gibi her toplumda ve kültürde farklılık gösterir. Örneğin; bireyci kültürler, grup ve grubun hedeflerinden çok benliğe ve bireysel hedeflere odaklanma eğilimindedir (Hofstede, 1980). Benliğe daha fazla odaklanma, bireylerin kişisel mutluluk arayışında mutsuz evlilikleri terk etmeleriyle sonuçlanabilir (Amato, 2001; Toth ve Kimmelmeier, 2009). Buna karşılık, kolektivist kültürlerin grup düzeyindeki hedeflere odaklanmaları nedeniyle boşanmaya karşı daha muhafazakâr tutumlara sahip olduğu genellikle teorileştirilir. Bireyci kültürlerin aksine, kolektivist kültürlerdeki insanların evlilikten memnun olmasalar bile evliliklerini sürdürme olasılıkları daha yüksek olabilir (Levinger, 1999). Kolektivist toplumlarda, eş seçerken ebeveynlerin isteklerine saygı gösterilmesi veya ilişkinin sürdürülmesine ilişkin dini yasaklama dahil olmak üzere geleneklere ve sosyal geleneklere daha fazla bağlılık söz konusudur (Liu, 1999; Singh, 1986; bkz. Kalmijn ve Uunk, 2007).

Boşanma oranları dünya genelinde farklılık gösterir, bazı ülkelerin genel olarak yüksek boşanma oranlarına sahip olduğu bilinmektedir. Bu ülkeler arasında ABD, İngiltere,

Kanada, Avustralya, İsveç, Norveç, Danimarka, Belçika, Portekiz, İspanya, İtalya, Yunanistan, Türkiye, Güney Kore, Japonya, Tayvan, Singapur, Çin, Brezilya ve Arjantin gibi ülkeler bulunmaktadır (Başkaya ve Ünal, 2017; Kıral, 2018; Coşan, 2018). Boşanma oranlarını etkileyen faktörler arasında sosyoekonomik koşullar, evlilik yaşının yükselmesi, kadınların işgücüne katılımı, cinsiyet eşitliği, aile yapısındaki değişimler, çiftler arasındaki uyumsuzluk, iletişimsizlik, sadakatsizlik, maddi sorunlar, evlilik dışı ilişkiler, psikolojik sorunlar ve kültürel farklılıklar gibi birçok faktör yer almaktadır (Aktaş, 2011; Hawkings, Willoughby ve Doherty, 2012; Cohen ve Finzi-Dottan, 2012). Batı kültüründe boşanma, son yüzyılda yaygın bir uygulama haline gelmiştir. Bunun nedenleri arasında, bireysel özgürlüklere saygı duyma ve eşit haklara sahip olma gibi faktörler yer almaktadır. Ancak, bu kültürlerde de aile bağları ve ilişkileri hala önemlidir ve boşanma sonrası çocukların korunması ve desteklenmesi gibi konular önemli bir rol oynamaktadır (Kneip ve Bauer, 2009; D'Onofrio ve Emery, 2019). Doğu kültürlerinde ise boşanma toplum tarafından sıklıkla olumsuz bir şekilde algılanmaktadır ve aile içi sorunlar, genellikle aile içinde çözülmeye çalışılmaktadır. Ancak, son yıllarda bu kültürlerde de boşanma oranlarının arttığı ve aile yapısının değiştiği gözlemlenmektedir. Diğer kültürlere bakıldığında ise İslam kültürlerinde boşanma oldukça zor bir süreçtir. Bu kültürlerde, boşanma için yalnızca çiftlerin ayrılmak istemeleri yeterli değildir. Yargıçlar ve din adamları da boşanmanın gerekçelerini değerlendirirler ve eşlerin boşanmalarına izin vermek için sıkı şartlar koşarlar (Sonbol, 2020). Hindu kültüründe de boşanma kabul edilemeyen bir durumdur. Hindu dinine göre evlilik, ömür boyu süren bir birleşmedir ve boşanma sadece istisnai durumlarda kabul edilebilir. Bununla birlikte, modern Hindistan'da da boşanma oranlarının giderek arttığı görülmektedir (Deniz, 2021).

Toplumda artan boşanma vakaları, çocuklar için zorlu bir süreç olabilir; bu nedenle çocukların duygusal durumlarına uygun bir şekilde yaklaşmak önemlidir. (Kim, 2011). Farklı kültürlerde, çocuklara boşanma sürecinin aktarımı ve çocukların bu sürece uyum sağlaması için farklı yaklaşımlar bulunmaktadır. Örneğin, bazı kültürlerde çocuklar, boşanma konusunda aile büyüklerinden veya diğer yetişkinlerden bilgi alabilirler. Bazı

kültürlerde ise çocukların boşanma konusunda açık ve doğrudan bilgilendirilmesi tercih edilir. Bu yaklaşımda, çocukların duygusal ihtiyaçlarının karşılanması ve sürece uyum sağlamaları için psikolojik destek sağlanmaktadır (Türkarlan, 2007). Sonuç olarak, farklı kültürlerde boşanma, aile ilişkileri ve bu süreçte çocuğa yaklaşım farklı şekillerde ele alındığı görülmektedir. Fakat her kültürde boşanma ve aile ilişkileri, insan hayatındaki diğer konularla yakından ilişkilidir ve aile, dünya genelinde önemli bir değer olarak kabul edilmektedir.

Boşanma konusu hem gerçek hayatta hem de sanatın birçok dalında sıkça karşılaşılan ve incelenen konulardan biridir. Özellikle sinema, bu konuların işlenmesinde önemli bir araç olarak kullanılmaktadır. Filmler, aile ilişkilerinin doğasını, evlilik ve boşanma gibi konuları ele alarak insanların hayatındaki bu deneyimleri işlemekte ve seyircilere bu konularda farklı bakış açıları sunmaktadır. Bu doğrultuda bu çalışma boşanma süreci gibi önemli bir konunun toplumsal ve kültürel açıdan nasıl işlendiğini ve toplumun bu konulara nasıl yaklaştığını, aile ve evlilik kurumunun toplumdaki yerini ve önemini anlamamıza yardımcı olması açısından önem kazanmaktadır. Bu çalışma, farklı kültürlerin aile yapısına ve boşanma süreçlerine dair anlayışımızı genişletmek ve farklı kültürlerde boşanma süreçleri ve çocuğun bu süreçlerden etkilenme durumu hakkında toplumsal farkındalık yaratmak açısından da son derece önemlidir. Bu nedenle bu çalışmada boşanma süreçleri ve çocuğun bu süreçlerden etkilenme durumu hakkında farklı kültürlerdeki yaklaşımların film endüstrisi aracılığıyla nasıl yansıtıldığını incelemek amaçlanmaktadır. Bu çalışmada filmlerde ele alınan “boşanma gerekçeleri, filmlerde boşanan çiftlerin severek/görücü usulü evlenme durumları, boşanma, aile birliğinin dağılmasını engellemeye yönelik yapılan çalışmalar, boşanma sürecinde anne, baba ve çocuğun yaşadığı zorluklar, boşanma kararının kim tarafından alındığı, toplumun/yakın çevrenin boşanan aileye bakış açısı, boşanma kararının çocuğa kim tarafından söylendiği, çocuğun boşanma kararını nasıl karşıladığı, boşanma sonrası çocuğun kimde kaldığı” konuları ele alınmıştır.

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada bir nitel araştırma yöntemi olan doküman incelemesi kullanılmıştır. Doküman incelemesi; gazete makaleleri, kitaplar, raporlar, mektuplar, günlükler gibi yazılı materyallerin analiz edilmesinin yanı sıra video ve fotoğraf gibi görsel malzemelerin de analizi anlamına gelmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Bu çalışmada farklı kültürlerde boşanma süreçleri ve çocuğun bu süreçlerden etkilenme durumunu konu alan filmlerin derinlemesine incelenmesi amaçlanmıştır.

Çalışma Grubu

Bu araştırmanın çalışma materyalini boşanma temalı filmler oluşturmaktadır. Çalışmada Amerika, Fransa, Rusya, Yunanistan, Türkiye, İran, Hindistan'da boşanma temalı tüm filmlere ulaşılması hedeflendiğinden herhangi bir dil ve tarih sınırlaması olmaksızın Mart 2023'e kadar vizyona girmiş olan başrolünü boşanan ebeveynler ve onların çocuklarının içerdiği filmlere yönelik taramalar yapılmıştır. Bu tarama sürecinde filmlerin açıklamaları incelenmiştir. İnceleme sonucunda başrolünü çocuğu olan evli kişilerin boşanmalarını konu alan filmler çalışma grubuna dahil edilmiştir. Veriler geniş bir kültürel yelpazedeki İMDB ve beyazperde gibi çevrimiçi film veri tabanlarından «boşanma konulu filmler, çocuğu olan ailelerin boşanmasını konu alan filmler» şeklinde arama sonuçları ile toplanmıştır. Amerika, Fransa, Rusya, Yunanistan, Türkiye, İran ve Hindistan, çeşitli kültürel, sosyal ve yasal farklılıklar taşıyan ülkelerdir. Örneğin, Amerika'da boşanma oranları oldukça yüksekken, İran'da daha az yaygın bir olaydır. Bu farklılıklar, boşanmanın filmlerdeki yansımaları ve ele alınışı konusunda farklı sonuçlar verebilir. Rusya, Türkiye ve İran, Orta Doğu ve Asya kültürlerinin etkisi altındadır. Yunanistan, antik Yunan kültürüne sahip bir ülke iken, Hindistan, farklı dinlerin ve kültürlerin bir arada var olduğu bir ülkedir. Bu nedenlerden dolayı, bu ülkeler boşanmanın filmlerdeki yeri ve ele alınışı açısından ilginç örnekler sunabileceği gerekçesiyle seçilmiştir. Filmlere ilişkin yapılan taramada belirtilen ülkelere ait boşanma temalı 26 filmin olduğu belirlenmiştir. Ancak The Story of Us, Blue Jasmine,

L'ex de ma vie ve Aile Arasında filmleri sadece genç birer çiftin evlilik ve boşanma hikayesini ele aldığı, aile ilişkileri ve çocuk bağlamında değerlendirilemediği için listeden çıkartılmıştır. Tablo 1'de araştırma örneklemini oluşturan filmlerin künyesi, Tablo 2'de ise filmlerdeki ana karakterlerin demografik özellikleri sunulmuştur.

Tablo 1. Film Künyeleri

Filmin orijinal adı	Türkçe adı	Yıl	Ülke	Film türü
1.Kramer vs Kramer.	Kramer Kramer'e Karşı	1979	Amerika	Dram
2.The War of the Roses	Güllerin Savaşı	1989	Amerika	Dram
3.The Squid and the Whale	Mürekkep Balığı Balina	2005	Amerika	Dram
4.Marriage Story	Evlilik Hikayesi	2019	Amerika	Dram
5.What Maisie Knew	Arada Kalan	2012	Amerika	Dram
6.Boyhood	Çocukluk	2014	Amerika	Dram
7.Jusqu'a la garde	Velayet	2017	Fransa	Dram
8.The Return	Dönüş	2003	Rusya	Dram
9.Leviathan	Leviathan	2014	Rusya	Dram
10.Loveless	Sevgisiz	2017	Rusya	Dram
11.The Lobster	The Lobster	2015	Yunanistan.	Romantik
12.Neşeli Günler	Neşeli Günler	1978	Türkiye	Komedi
13.Ne Olacak Şimdi	Ne Olacak Şimdi	1979	Türkiye	Komedi
14.Güneşi Gördüm	Güneşi Gördüm	2009	Türkiye	Dram
15.Fireworks Wednesday	Çarşamba Ateşi	2006	İran	Dram
16.About Elly	Elly Hakkında	2009	İran	Dram
17.A Separation	Bir Ayrılık	2011	İran	Dram
18.The Past	Geçmiş	2013	İran	Dram
19.Baghban	Bağban	2003	Hindistan	Dram
20.Firebrand	Firebrand	2019	Hindistan	Dram

Tablo 1'e göre filmlerin 6'sı Amerika, 1'i Fransa, 3'ü Rusya, 1'i Yunanistan, 3'ü Türkiye, 4'ü İran ve 2'si Hindistan yapımıdır. Filmlerin 4'ü 1900'lü 16'sı ise 2000'li yıllara ait yapımlar olup 17'si dram, 2'si komedi ve 1'i romantik türündedir.

Tablo 2. Ana Karakterlerin Demografik Özellikleri

Çocuğun cinsiyeti	Frekans
Kız	8
Erkek	12
Çocuğun yaşı	Frekans
4-6 yaş	4
7-11 yaş	5
12-15 yaş	6
16-18 yaş	2
18 yaş ve üstü	3
Kardeş sayısı	Frekans
Tek çocuk	5
1 kardeş	13
2 kardeş	-
3 ve daha fazla kardeş	2
Anne çalışma durumu	Frekans
Çalışıyor	11
Çalışmıyor	9
Baba çalışma durumu	Frekans
Çalışıyor	20
Çalışmıyor	-

Tablo 2, filmlerde yer alan ana karakterlerin çocuğun cinsiyeti, yaşı, kardeş sayısı, anne çalışma durumu ve baba çalışma durumu gibi demografik özelliklerini göstermektedir. Veriler, belirli bir gruptaki ana karakterlerin dağılımını yansıtmaktadır. Çocuğun cinsiyet dağılımına bakıldığında, 8'inin kız, 12'sinin ise erkek olduğu görülmektedir. Yaş dağılımı incelendiğinde, çocukların farklı yaş gruplarında temsil edildiği görülmektedir. En büyük yaş grubu 12-15 yaş aralığındaki çocuklar olup 6 filmde bu yaş grubunda çocuk yer almaktadır. Diğer yaş grupları ise çocukların farklı yaşlarda olduğunu ve çeşitli yaş gruplarının filmlerde yer aldığını göstermektedir. Kardeş sayısı verileri, ana karakterlerin aile yapılarını yansıtmaktadır. Filmlerin 5'inde tek çocuk, 13'ünde 2 çocuk, 3'ünde ise 3 veya daha fazla çocuk yer almaktadır. Bu veriler, çocuk sayısı açısından farklı aile yapılarının hikâyede önemli bir rol oynayabileceğini düşündürmektedir. Anne ve baba çalışma durumları da dikkate değerdir. Çalışan annelerin yer aldığı filmlerin sayısı 11 iken, çalışmayanların yer aldığı filmlerin sayısı

9'dur. Filmlerin tamamında babalar çalışmaktadır. Bu veriler, ana karakterler olan ebeveynlerin iş durumlarının hikâyede olası bir konu olabileceğini göstermektedir.

Bu tablodaki demografik özellikler, hikâyenin ana karakterlerinin çeşitli demografik gruplardan geldiğini ve bu özelliklerin hikâyenin gelişiminde ve olayların şekillenmesinde rol oynayabileceğini düşündürmektedir.

Veri Toplama Araçları

Veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından geliştirilen film gözlem formu kullanılmıştır. Gözlem formunda boşanan ailelerde ebeveynin çalışma durumu, ailelerin boşanma gerekçeleri, toplumun boşanan ailelere bakış açıları, boşandıktan sonraki süreçte yaşanan zorluklar olmak üzere dört farklı kategoriye yer verilmiştir. Veri toplama araçlarının geçerliliğini arttırmak için film analizi çalışmaları bulunan iki alan uzmanının görüşleri alınmış, bazı sorularda değişiklikler yapılarak gözlem formuna son hali verilmiştir. Geliştirilen form araştırma örnekleminde olmayan iki ayrı film üzerinde denemiş ve formların araştırmada kullanılabileceği kanaatine varılmıştır.

Verilerin Analizi

Filmler ilişkin veriler içerik analizi yöntemi kullanılarak incelenmiştir. İçerik analizi, dokümanlardan elde edilen nitel araştırma verilerinin işlenmesi, verilerin kodlanması, temaların bulunması, kodların ve temaların düzenlenmesi, bulguların tanımlanması ve yorumlanması olmak üzere dört aşamada gerçekleşmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Verilerin analizi sürecinde çalışma materyalini oluşturan filmler izlenerek doldurulan gözlem formları deşifre edilip çözümlenmeler yapılmıştır. Buna bağlı olarak öncelikle önceden belirlenen ailelerin boşanma gerekçeleri, toplumun boşanan ailelere bakış açıları, boşandıktan sonraki süreçte yaşanan zorluklara ilişkin temalar ele alınmış daha sonra her bir temaya ilişkin daha ayrıntılı veriler elde edilip kayıt altına alınmıştır. Bu verilerden elde edilen bulgular, frekans olarak ifade edilmiştir.

Araştırmanın Geçerliliği ve Güvenirliği

Araştırmanın geçerliliğini sağlamak ve arttırmak için araştırma süreci, araştırmanın yöntemi, deseni, çalışma gurubu, verilerin toplanması ve analizi başlıkları altında detaylı olarak açıklanmıştır. Verilerden elde edilen bulgular filmlerden doğrudan alıntılar ile birlikte verilmiştir. Araştırmanın çalışma materyalini oluşturan 20 film iki araştırmacı tarafından ayrı zaman ve mekanlarda incelenmiş ve gözlem formları doldurulmuştur. Daha sonra iki araştırmacı filmleri beraber izleyerek gözlem formuna yazdıkları bilgileri karşılaştırmış, farklı bulgular üzerinde tartışarak ortak noktada buluşmuştur.

BULGULAR

Bu bölümde farklı kültürlerde boşanma süreçleri ve çocuğun bu süreçlerden etkilenme durumlarının filmlere nasıl yansıtıldığına ilişkin bulguların frekans dağılımlarına yer verilmiştir.

Tablo 3. Çiftlerin Severek/Görücü Usulü Evlenme Durumları

Evlenme Durumları	Frekans	Filmlere Göre Dağılım	Ülkelere Göre Dağılım
Görücü usulü evlenme	6	Güneşi Gördüm, Fireworks Wednesday, A Seperation, The Past, Neşeli Günler, Ne Olacak Şimdi	Türkiye, İran, İran, İran, Türkiye, Türkiye
Severek evlenme	14	Kramer vs Kramer, The War of The Roses, The Squid and the Whale, Marriage Story, Maisie Knows Best, Boyhood, Cinq Ofis Deux, Jusqu'à la Garde, The Return, Leviathan, Loveless, The Lobster, Baghban, Firebrand	Amerika, Amerika, Amerika, Amerika, Amerika, Fransa, Fransa, Rusya, Rusya, Yunanistan, Hindistan, Hindistan

Tablo 3, filmlerde yer alan çiftlerin severek veya görücü usulü evlenme durumlarını gösteren verileri içermektedir. Tablodaki verilere dayanarak, bu evlilik durumlarının farklı kültürlerde nasıl dağıldığını analiz edebiliriz. Filmlerin 6'sında görücü usulü

evlenme, 14'ünde ise severek evlenme durumu olduğu belirlenmiştir. Görücü usulü evlilik türü, "Güneşi Gördüm", "Fireworks Wednesday", "A Separation", "The Past", "Neşeli Günler" ve "Ne Olacak Şimdi" filmlerinde görülmektedir. Bu filmler, genellikle kültürel ve geleneksel bağlamda evliliklerin ele alındığı veya bu tür evliliklerin sonuçlarını gösteren hikayelere odaklanmaktadır. Severek evlenme türü, "Maisie Knows Best", "Boyhood", "Cinq Ofis Deux", "Jusqu'à la Garde", "The Return", "Leviathan", "Loveless", "The Lobster", "Baghban" ve "Firebrand" filmlerde yer almaktadır. Bu filmler, genellikle romantik bağlamda evlilikleri ele almakta ve çiftlerin karşılıklı aşka dayalı ilişkilerini vurgulamaktadır. Filmlerdeki evlilik türlerinin ülkelere göre dağılımı incelendiğinde ise Amerika, Fransa, Rusya, Yunanistan ve Hindistan'da severek evlenme; Türkiye ve İran ise görücü usulü evlenme kategorisinde yer almaktadır. Severek evlenme kategorisinde yer alan filmlerde çiftlerin evlilik süreçlerinde birbirlerine olan ifadelerine baktığımızda; Maisie Knows Best; "Seninle tanıştığımдан beri, her şey daha da güzel ve anlamlı hale geldi." "Bana gerçek aşkı gösterdin, sana minnettarım." Boyhood; "Her zaman yanında olacağım, sen benim en iyi arkadaşım ve aşkımsın." Cinq Ofis Deux; "Antoine: "Seninle evlenmek, hayatımın en iyi kararıydı. Seni her gün seviyorum." Marie: "Benimle birlikte olduğun için şanslıyım, Antoine. Sen benim için çok önemlisin." Jusqu'à la Garde; Julien: "Seninle evlenmek, seninle ailemizin bir parçası olmak, en büyük mutluluğum." Miriam: "Hayatımda sana sahip olmak benim için en büyük armağan, her zaman seninleyim Julien." The Return; Andrei: "Seninle tanıştığımda, hayatımın anlamını buldum. Sen benim her şeyimsin." Ivan: "Seni seviyorum Andrei, seninle birlikteyken kendimi tamamlanmış hissediyorum." Leviathan; Kolya: "Sen benim için hayatın anlamısın, her anında seninle olmak istiyorum." Lilya: "Ben de seni seviyorum Kolya, sen benim için her şeyden önemlisin." The Lobster; David: "Seninle evlenmek için buradayım, seni seviyorum ve seninle sonsuza kadar birlikte olmak istiyorum." Sighted: "Ben de seni seviyorum David, hayatımı seninle geçirmek istiyorum." Baghban; Raj: "Sen benim hayatımın anlamısın, seninle her anı paylaşmak benim için en büyük mutluluk." Pooja: "Sen benim için her şeyden önce gelen insansın, seni seviyorum Raj." Firebrand; Devika: "Sen benim için her şeyden önemlisin, seninle olmak hayatımın en büyük şans." Satish:

"Seni seviyorum Devika, her gün seninle birlikte olmak beni mutlu ediyor. İkimiz de geçmişin acılarını birlikte aşacağız." ifadeleri yer almaktadır.

Tablo 4. Çiftlerin Boşanma Sebepleri ve Boşanmayı Engellemeye Yönelik Çalışmaları

Boşanma Sebepleri	Frekans	Filmlere Göre Dağılım	Ülkelere Göre Dağılım
İş Yoğunluğu/Finansal Problemler	5	Kramer vs Kramer, The War of The Roses, Maisie Knows Best, Leviathan, Baghban,	Amerika, Amerika, Amerika, Rusya, Hindistan
İletişim Sorunları	5	Marriage Story, Loveless, Güneşi Gördüm, A Seperation, Neşeli Günler,	Amerika, Rusya, Türkiye, İran, İran
Aldatma	5	Fireworks Wednesday, The Past, Firebrand, Ne Olacak Şimdi, The Squid and the Whale	İran, İran, Hindistan, Türkiye, Amerika
Kültürel Farklılıklar	4	Boyhood, Cinq Ofis Deux, The Return, The Lobster	Amerika, Fransa, Rusya, Yunanistan
Şiddet	1	Jusqu'à la Garde	Fransa
Boşanmayı Önleme Çalışmaları	Frekans	Filmlere Göre Dağılım	Ülkelere Göre Dağılım
Herhangi Bir Çalışma Yapılmadı	10	Maisie Knows Best, Boyhood, Jusqu'à la Garde, Güneşi Gördüm, Neşeli Günler, Ne Olacak Şimdi, Fireworks Wednesday, A Separation, The Past, Baghban	Amerika, Amerika, Fransa, Türkiye, Türkiye, Türkiye, İran, İran, İran, Hindistan
Profesyonel Destek	8	Kramer vs Kramer, The War of The Roses, Mariage Story, Cinq Ofis Deux, The Return, Leviathan, Loveless, Firebrand	Amerika, Amerika, Amerika, Fransa, Rusya, Rusya, Rusya, Hindistan
Ayrı Yaşama Kararı	1	The Squid and the Whale	Amerika
Çocuk Yapmak	1	The Lobster	Yunanistan

Tablo 4’te filmlerde yer alan çiftlerin boşanma sebeplerini ve boşanmayı engellemeye yönelik çalışmaları yer almaktadır. Filmlerin 5’inde iş yoğunluğu/finansal problemler, 5’inde iletişim sorunları, 5’inde aldatma, 4’ünde kültürel farklılıklar, 1’inde şiddet boşanmaya neden olan faktörler olarak görülmektedir. Boşanmayı önleme çalışmaları konusunda ise 10 filmde herhangi bir şey yapılmadığı, 8 filmde profesyonel destek kararı alındığı, 1’er filmde ise ayrı yaşama ve çocuk yapma kararlarının alındığı belirlenmiştir.

Tablo 5. Ana Karakterlerin Boşanma Sürecinde Yaşadığı Zorluklar

Annenin Yaşadığı Zorluklar	Frekans	Filmlere Göre Dağılım	Ülkelere Göre Dağılım
Başarısız anne imajı	5	The War of The Roses, Cinç Ofis Deux, Loveless, The Lobster, Kramer vs Kramer	Amerika, Fransa, Rusya, Yunanistan, Amerika
Çocukla Beraber Yeni Hayata Uyum	5	The Squid and the Whale, Boyhood, The Return, A Separation, Neşeli Günler	Amerika, Amerika, Rusya, İran, Türkiye
Duygusal Zorluklar	5	Marriage Story, Leviathan, Güneşi Gördüm, The Past, Ne Olacak Şimdi	Amerika, Rusya, Türkiye, İran, Türkiye
Velayet Süreci	3	Maisie Knows Best, Jusqu'à la Garde, Firebrand	Amerika, Fransa, Hindistan
Ekonomik Problemler	2	Fireworks Wednesday, Baghban	İran, Hindistan
Babanın Yaşadığı Zorluklar	Frekans	Filmlere Göre Dağılım	Ülkelere Göre Dağılım
Duygusal Zorluklar	5	Marriage Story, Cinç Ofis Deux, Leviathan, Loveless, The Past	Amerika, Fransa, Rusya, Rusya, İran
Velayet Süreci	4	The War of The Roses, Maisie Knows Best, Jusqu'à la Garde, Firebrand	Amerika, Amerika, Fransa, Hindistan
Yalnız Yaşamaya Alışma Süreci	3	The Squid and the Whale, Boyhood, The Return	Amerika, Amerika, Rusya
Zorluk yaşamadı	3	Fireworks Wednesday, A Separation, Ne Olacak	İran, İran, Türkiye

		Şimdi	
Çocukla Beraber Yeni Hayata Uyum	2	Kramer vs Kramer, Neşeli Günler	Amerika, Türkiye
Toplumsal Baskı	2	The Lobster, Güneşi Gördüm	Yunanistan, Türkiye
Ekonomik Problemler	1	Baghban	Hindistan
Çocukların Yaşadığı Zorluklar	Frekans	Filmlere Göre Dağılım	Ülkelere Göre Dağılım
Duygusal Belirsizlikler	18	The War of The Roses, The Squid and The Whale, Marriage Story, Maisie Knows Best, Boyhood, Cinq Ofis Deux, The Return, Leviathan, Loveless, The Lobster, Güneşi Gördüm, Neşeli Günler, Ne Olacak Şimdi, A Separation, The Past, Baghban, Firebrand	Amerika, Amerika, Amerika, Amerika, Amerika, Fransa, Rusya, Rusya, Rusya, Rusya, Türkiye, Türkiye, Türkiye, İran, İran, Hindistan
Akademik performansta düşme	2	Kramer vs Kramer, Jusqu'à la Garde	Amerika, Fransa

Tablo 5'e göre, 5'er filmde annelerin boşanma sürecinde başarısız anne imajı ile karşı karşıya kaldıkları, çocukla beraber yeni hayata uyum sorunları ve duygusal zorluklar yaşadıkları, 3'ünde annelerin velayet süreci, 2'sinde ise ekonomik konularla ilgili zorluklar yaşadıkları belirlenmiştir. Örneğin, "Marriage Story" filminde, avukatın anneye "Nasılsınız?" sorusu üzerine, anne "Zorlu bir süreç geçiriyorum, açıkçası. Çocukla beraber yeni hayata uyum sağlamakta zorlanıyorum. Onunla olan ilişkimde belirsizlikler yaşıyorum. Boşanma sürecinin başından beri duygusal olarak çok zorlanıyorum. Çocuğumuza en iyi şekilde destek olmak ve onunla daha fazla zaman geçirmek için mücadele ediyorum. Ancak, velayet sürecinde yaşadığım bazı sorunlar nedeniyle duygusal olarak yıpranıyorum." der. Öte yandan, 5 filminde babaların duygusal zorluklar yaşadığı, 4'ünde velayet süreciyle ilgili zorluklarla karşılaştığı ve 3'ünde yalnız yaşamaya alışma süreci konusunda sıkıntılar yaşadığı belirtilmektedir. Bu babaların çocuklarıyla birlikte yeni bir hayata uyum sağlama sorunları ve toplumsal baskıyla karşılaştıkları da vurgulanmıştır. Örneğin, "Kramer vs. Kramer" filminde baba,

oğluyla boşanma sürecini konuşurken duygusal bir şekilde konuşarak oğluna destek verir. Bu diyalogda, baba oğluna “Bu süreç benim için de zor, oğlum. Annenle farklı yolları tercih ettik ve artık bir arada olamayacağız. Ama seni çok seviyorum ve hayatımın her anında senin için burada olacağım.” açıklamasını yapar. Ayrıca, 18 filmde çocukların ebeveynlerinin boşanma sürecinde duygusal belirsizlikler yaşadığı, 2'sinde ise akademik performanslarının düştüğü görülmektedir. "Loveless" filminde geçen bir diyalogda baba oğluna “Bu gerçekten zor bir süreç, ama seni her iki tarafın da sevdiğini unutma. Boşanma süreci senin hatan değil, senin için buradayız ve seni destekliyoruz.” derken oğlu cevaben “Ama her şey değişecek mi?” cümlesini kurar.

Tablo 6. Boşanma Kararının Kim Tarafından Alındığı

	Frekans	Filmlere Göre Dağılım	Ülkelere Göre Dağılım
Birlikte	11	The War of The Roses, Boyhood, Cinq Ofis Deux, The Return, Loveless, The Lobster, Neşeli Günler, The Past, Baghban, Firebrand	Amerika, Amerika, Fransa, Rusya, Rusya, Yunanistan, Türkiye, İran, Hindistan, Hindistan
Anne	5	Kramer vs Kramer, Jusqu'à la Garde, Leviathan, Güneşi Gördüm, Ne Olacak Şimdi	Amerika, Fransa, Rusya, Türkiye, Türkiye
Baba	4	The Squid and the Whale, Marriage Story, Maisie Knows Best, A Separation	Amerika, Amerika, Amerika, İran

Tablo 6'ya göre, filmlerde boşanma kararının nasıl alındığını göstermektedir. Bu verilere göre, 11 filmde boşanma kararının anne ve baba tarafından ortaklaşa alındığı, 5 filmde bu kararın anne, 4 filmde ise baba tarafından alındığı görülmektedir. Örneğin, "A Separation" filminde boşanma kararının anne ve baba tarafından birlikte alındığı görülür. İkisi arasında geçen diyalogda anne “Bu evliliğe daha fazla devam edemem. Çok fazla sorunumuz var ve birlikte olmak bizi daha fazla yıpratıyor.” der, baba “Evet, belki de bu en doğru karar. Çocuğumuzun mutluluğu için bu adımı atmalıyız.” ifadesiyle bu kararı destekler. Diğer bir örnek olarak, "The War of The Roses" filminde ise boşanma kararının annenin tarafından alındığı gösterilir. Çiftler arasında geçen diyalogda anne, “Artık daha fazla dayanamıyorum! Bu evlilikte mutsuzum ve ayrılmak

istiyorum.” baba, “Emin misin? Her şeyi düzeltebiliriz”, anne “Hayır, bu noktada artık düzeltemeyiz. Kendi yoluma gitmeliyim.” diyerek evi terk eder. Ayrıca, "Marriage Story" filminde boşanma kararının baba tarafından alındığı görülmektedir. Baba “Sana olan sevgim değişmedi, ama hayatımızdaki sorunlar artık çözülemeyecek kadar büyük. Seninle ve çocuğumuzla birlikte olmaktan başka bir şey istemem ama sanırım bu daha iyi olacak.” der.

Tablo 7. Boşanan Aileye Karşı Toplumun/Yakın Çevrenin Düşünceleri

Düşünceler	Frekans	Filmlere Göre Dağılım	Ülkelere Göre Dağılım
Eleştiri ve Şaşkınlık	13	Kramer vs Kramer, The War of The Roses, The Squid and The Whale, Cinq Ofis Deux, Loveless, The Lobster, Güneşi Gördüm, Ne Olacak Şimdi, A Separation, The Past, Baghban, Firebrand	Amerika, Amerika, Amerika, Fransa, Rusya, Yunanistan, Türkiye, Türkiye, İran, İran, Hindistan, Hindistan
Filmde ele alınmamış	3	Marriage Story, Maisie Knows Best, Neşeli Günler	Amerika, Amerika, Türkiye
Hoşgörü ve Empati	2	Boyhood, The Return	Amerika, Rusya
Destek	2	Jusqu'à la Garde, Leviathan	Fransa, Rusya

Tablo 7’de, filmlerde boşanan ailelere karşı toplumun veya yakın çevrenin düşünceleri verilmiştir. Buna göre 13 filmde toplumun/yakın çevrenin boşanmayı eleştiri ve şaşkınlık ile karşıladıkları, 3 filmde bu durumun işlenmediği, 2’şer filmde ise hoşgörü ile karşıladıkları ve boşanmayı destekledikleri belirlenmiştir. Örneğin, "Ne Olacak Şimdi?" filminde kadının arkadaşına boşanma kararını açıkladığı diyalogda, arkadaşının eleştirel bir tavırla “Gerçekten mi? Neden böyle bir karar aldınız? Ama çocuğunuz için ne olacak? Bu onun için en iyi mi? Çocuk için katlansaydınız keşke” demiştir. "Firebrand" filminde ise yakın aile üyesinin boşanma kararını “Zor bir süreç olsa da, bu kararı destekliyorum. Kendinizi mutlu edin.” cümlesiyle desteklediği ve mutluluklarını önemseydiği görülmektedir. Bu durum, boşanmanın kişisel kararlar ve mutlulukla ilgili olduğunu vurgulamaktadır.

Tablo 8. Boşanma Kararının Çocuğa Kim Tarafından Söylendiği

	Frekans	Filmlere Göre Dağılım	Ülkelere Göre Dağılım
Birlikte	7	The War of The Roses, Marriage Story, Cinq Ofis Deux, The Return, Loveless, A Separation, The Past	Amerika, Amerika, Fransa, Rusya, Rusya, İran
Anne	5	Maisie Knows Best, Jusqu'à la Garde, Leviathan, Ne Olacak Şimdi, Firebrand	Amerika, Fransa, Rusya, Türkiye, Hindistan
Baba	5	Kramer vs Kramer, The Squid and the Whale, Boyhood, The Lobster, Güneşi Gördüm	Amerika, Amerika, Amerika, Yunanistan, Türkiye
Belirtilmemiş	3	Neşeli Günler, Baghban, Fireworks Wednesday	Türkiye, Hindistan, İran

Tablo 8'e göre, boşanma kararının çocuğa kim tarafından anlatıldığını göstermektedir. Verilere göre, filmlerin 7'sinde boşanma kararının çocuğa anne ve baba tarafından birlikte anlatıldığı, 5 filmde anne tarafından, 5 filmde ise baba tarafından anlatıldığı görülmektedir. Ayrıca, 3 filmde bu durumun belirtilmediği anlaşılmaktadır. Örneğin, "Loveless" filminde boşanma kararı çocuğa anne ve baba tarafından birlikte anlatılır. Anne ve baba çocuklarıyla karşılıklı oturarak ona durumu şöyle açıklarlar: Anne "Seni çok seviyoruz, ancak artık beraber olamayacağımızı düşündük", der, baba elini çocuğun omzuna koyarak "Bu senin suçun değil, bu sadece bizim aramızdaki bir karar." deyince çocuk "Ama siz ayrıldığınızda ben ne yapacağım?" cümlesiyle kaygısını dile getirir. Buna karşılık anne ve baba birlikte "Senin için her zaman buradayız, seni seviyoruz ve her zaman senin yanında olacağız." cevabını verirler. Diğer bir örnek olarak, "Baghban" filminde boşanma kararı çocuğa sadece anne tarafından "Biliyorsun, babanla aramızda bazı sorunlar var ve artık birlikte yaşamayacağız, boşanma kararı zor bir karardı, ama

senin için daha iyi olacağına inanıyorum” şeklinde anlatılmıştır. "The Past" filminde ise boşanma kararı çocuğa baba tarafından “Artık annenle birlikte yaşamayacağımıza dair bir karar aldık. İlişkimize bazı sorunlar var ve bu şekilde daha iyi olacağını düşünüyoruz.” şeklinde açıklanmıştır.

Tablo 9. Boşanma Kararına Çocuğun Tepkisi

Duygular	Frekans	Filmlere Göre Dağılım	Ülkelere Göre Dağılım
Duygusal Karmaşa	6	Marriage Story, The Return, Neşeli Günler, A Separation, Baghban, Firebrand	Amerika, Rusya, Türkiye, İran, Hindistan, Hindistan
Üzüntü ve Hüzün	5	Kramer vs Kramer, The Squid and The Whale, Leviathan, Ne Olacak Şimdi, The Pas	Amerika, Amerika, Rusya, Türkiye, İran
Öfke ve Kızgınlık	3	Maisie Knows Best, Boyhood, Cinq Ofis Deux	Amerika, Amerika, Fransa
Şaşkınlık ve Şok	2	The War of The Roses, The Lobster	Amerika, Yunanistan
Suçluluk Hissi	2	Loveless, Güneşi Gördüm	Rusya, Türkiye
Endişe ve Ayrılma Kaygısı	2	Jusqu'à la Garde, Fireworks Wednesday	Fransa, İran

Tablo 9, boşanma kararının çocuklar üzerinde yarattığı duygusal tepkileri göstermektedir. Verilere göre, 6 filmde boşanma kararının çocuklar üzerinde şaşkınlık ve şok etkisi yarattığı, 5’inde üzüntü ve hüzün, 3’ünde öfke ve kızgınlık, 2’şer filmde ise çocukların şaşkınlık ve şok, suçluluk, endişe ve ayrılma kaygısı yaşadıkları belirlenmiştir. The War of The Roses filminde anne babasının boşanacağını öğrenen çocuk “Neden??, siz aşık değil miydiniz” diye şaşkınlığını belirtirken, The Lobster filminde çocuklar çılgınlık içinde ağlamaya başlar ve babalarına sarılırlar. Kramer vs Kramer filminde anne babasının boşanacağını öğrenen Billy “Çok üzgünüm annemi burada istiyorum.” diyerek üzüntüsünü belirtirken, The Squid and The Whale filminde “Lütfen ayrılmayın, anne babamı geri getir.” diyerek duygularını belirtir. Leviathan, Ne Olacak Şimdi ve The Past filmlerinde ise boşanma sürecinde arada kalan çocukların acı çeken helleri gösterilmektedir. Öfke ve kızgınlık, bazı çocuklarda boşanma kararına verilen tepki olarak ortaya çıkabilmektedir. Bu duygusal tepki, "Maisie Knows Best",

"Boyhood" ve "Cinq Ofis Deux" gibi filmlerde görülmektedir. Maisie Knows Best filminde; boşanmanın ardından Maisie annesiyle birlikte yaşamaya başlar ve babasını sadece zaman zaman ziyaret eder. Bu durum Maisie'yi duygusal olarak zorlar ve ebeveynleri arasında sık sık gidip gelmek zorunda kalmaktan dolayı öfke ve kızgınlık duyar. Ayrıca, ebeveynlerinin yeni partnerleriyle tanışması da onu rahatsız eder. Bu öfkesini Maisie davranışları ile ebeveynlerine yansıtır. Boyhood filminde boşanmanın ardından yeni hayat kuran babasına "Babama sinirliyim. Yeni kız arkadaşını eve getirdiğinde, onun yerine bizimle ilgilenmesi gerekir." diyerek tepkisini göstermektedir. Cinq Ofis Deux filminde ise büyük kız "Birbirinizle konuşmayı denediniz mi" şeklinde ılımlı yaklaşırken küçük kızın "Bana kim bakacak, nasıl böyle bir şey yaparsınız" şeklindeki öfkesi görülmektedir. Suçluluk hissi, bazı çocuklarda boşanma kararının ardından ortaya çıkabilen bir duygusal tepkidir. "Loveless" ve "Güneşi Gördüm" gibi filmlerde bu duygusal tepki gözlemlenmektedir. Loveless filminde boşanmayı öğrendikten sonra Alyosha'nın "Neden böyle yapıyorsunuz benim yüzümden mi ben size çok seviyordum" şeklinde kendini suçladığı görülürken; Güneşi Gördüm filminde küçük kızın "Benim yüzümden mi ayrılıyorsunuz, lütfen gitme anne" diyerek annesine yalvardığı görülmektedir. Endişe ve ayrılma kaygısı, çocukların boşanma kararıyla birlikte yaşadıkları duygusal karmaşaya işaret eder. "Jusqu'à la Garde" ve "Fireworks Wednesday" gibi filmlerde bu duygusal tepkiyi görmek mümkündür. Jusqu'à la Garde filminde boşanmayı öğrenen çocuğun "Ben bir arada olmak istiyorum, ayrılmak istemiyorum" şeklinde kaygısı yer alırken, Fireworks Wednesday filminde "Keşke babam da burada olsaydı bir daha hiç göremeyecek miyim" kaygısı yer almaktadır.

Duygusal karmaşaya baktığımızda ise "Marriage Story", "The Return", "Neşeli Günler", "A Separation", "Baghban" ve "Firebrand" gibi filmlerde duygusal tepkiler gözlemlenmektedir. Örneğin Marriage Story filminde çocuk babasını çok özlemesine rağmen "Seni görmek istemiyorum, burada olmanı istemiyorum." şeklinde tepkisini göstermektedir. A Separation filminde ise 11 yaşındaki Termeh, bir yandan babasının yanında kalmak istediği için üzgündür, diğer yandan annesiyle kalmak istediği için suçluluk duyar.

Tablo 10. Boşanma Sonrası Çocuğun Kimde Kaldığı

	Frekans	Filmlere Göre Dağılım	Ülkelere Göre Dağılım
Anne	13	The War of The Roses, Marriage Story, Maisie Knows Best, Boyhood, Cinq Ofis Deux, Jusqu'à la Garde, The Return, Leviathan, Loveless, The Lobster, Ne Olacak Şimdi, Fireworks Wednesday, Firebrand	Amerika, Amerika, Amerika, Amerika, Fransa, Fransa, Rusya, Rusya, Rusya, Yunanistan, Türkiye, İran, Hindistan
Baba	6	Kramer vs Kramer, The Squid and The Whale, Güneşi Gördüm, A Separation, The Past, Baghban	Amerika, Amerika, Türkiye, İran, İran, Hindistan
Paylaşımlı	1	Neşeli Günler	Türkiye

Tablo 10, farklı kültürlerde boşanma sonrasında çocuğun velayetinin kime verildiğini göstermektedir. Verilere göre, 13 filmde çocuğun velayeti annede, 6 filmde babada kalmakta olup 1 filmde ise velayet anne ve baba arasında paylaşılmaktadır.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu çalışmanın amacı, çeşitli kültürlerdeki boşanma süreçlerinin ve çocuğun bu süreçlere olan etkilerinin, film endüstrisi aracılığıyla nasıl yansıtıldığını incelemektir. Geleneksel toplumları yansıtan yapımlarda, görücü usulü evlilikler sıklıkla vurgulanmaktadır. Bu filmlerde evlilikler, aile ve toplumun beklentileri doğrultusunda gerçekleşmekte olup romantik aşk ikinci planda kalmaktadır (Bayer, 2013; Babuçcu, 2018). Öte yandan, romantik ilişkileri odaklayan yapımlarda ana karakterlerin evlilikleri genellikle duygusal bağlılık ve aşk temelinde kurulmaktadır. Bu tür filmler daha modern ve batılı toplumların değerlerini yansıtarak bireylerin kendi duygusal tercihlerine dayalı evliliklerini anlatmaktadır. Bu farklı yaklaşımlar, evliliğin kültürel çerçeveler içinde nasıl farklı biçimlerde ele alındığını vurgulamaktadır. Bu tür film anlatılarının çeşitliliği, izleyicilere evlilik kurumunun karmaşık ve çok boyutlu olduğunu hatırlatmaktadır. Ayrıca, filmlerdeki evlilik temsilleri, bir ülkenin kültürel, toplumsal ve tarihsel bağlamını yansıtabilir. Özellikle görücü usulü evlilikler gibi temalar, daha geleneksel toplumlarda hala varlığını sürdüren evlilik biçimlerini yansıtarak bu toplumların değerlerini yansıtmaya eğilimindedir (Babuçcu, 2018). Bu çalışma farklı kültürlerdeki boşanma ve evlilik süreçlerinin sinema tarafından nasıl ele alındığını inceleyerek, bu temaların toplumsal ve kültürel değişimlerle nasıl etkilendiğini anlamamıza yardımcı olmaktadır.

Filmlerde çiftlerin boşanma sebeplerinin iş yoğunluğu/finansal problemler, iletişim sorunları, aldatma, kültürel farklılıklar ve şiddet olduğu belirlenmiştir. Buna göre çiftlerin iş hayatı ve finansal sorunlarıyla başa çıkmaya çalışırken zorlanmalar yaşadıkları, çiftlerin iletişim eksikliklerinin evliliklerinde çatışmalara yol açtığı, kültürel farklılıklarının evlilikleri etkilediğini ve sorunlara neden olduğu, aldatmanın evliliklerde güven sorunlarına neden olduğunu ve boşanma sürecine yol açtığı, şiddetin evlilikleri sonlandırma sebebi olabileceği söylenebilir. Filmlerin çoğunda boşanmayı önleme konusunda çiftlerin herhangi bir girişimde bulunmadıkları, bazı filmlerde ise bu konuda profesyonel destek alındığı, ayrı yaşama ve çocuk yapma kararlarının alındığı

belirlenmiştir. Elde edilen bu bulgulara dayanarak ilgili filmlerin izleyicilere farklı evlilik deneyimlerini, çatışmaları ve çözüm arayışlarını göstererek, evliliklerin farklı kültürlerdeki karmaşıklığını ve çeşitliliğini yansıttığı söylenebilir. Filmlerde bu tür zorlukların evlilikleri nasıl etkileyebileceği gösterilerek, izleyicilerin benzer durumlarda çiftlerin yaşadığı duygusal ve pratik zorlukları anlamaları sağlanmaktadır (Sunal ve ark., 2016). Erdinç (2018) tarafından yapılan çalışmada iletişim sorunları, çiftler arasında güven, anlayış ve uyumun önemli bir bileşeni olduğundan, evliliklerin sağlıklı bir şekilde ilerlemesi için önemli olduğu vurgulanmaktadır. Filmlerde kültürel farklılıkların nasıl ele alındığı ve evliliklerdeki dengeyi nasıl etkileyebileceği, izleyicilere farklı kültürel bağlamlardaki evlilik deneyimlerini anlama fırsatı sunmaktadır. Sezen'e (2005) göre de kültürel farklılıkların evlilikleri etkilemesi, farklı kökenlere sahip olan çiftlerin karşılaşabileceği önemli bir konudur. Filmlerde çiftlerin boşanmayı önleme konusundaki çalışmaları da dikkat çekicidir. Boşanmayı önleme çalışmaları, çiftler arasındaki çatışma ve uyumsuzlukları azaltmak, evlilikteki problemleri çözmek ve ilişkileri güçlendirmek amacıyla yapılan çeşitli müdahalelerdir (Bray, 1995; Tatlıoğlu, 2016). Her toplumun kendine özgü normları, değerleri ve aile yapıları vardır. Bu nedenle, boşanmayı önleme çalışmaları, her kültüre ve topluma özgü koşulları ve beklentileri dikkate alınmalıdır. Amerika'da boşanma oranları oldukça yüksektir, bu nedenle ABD'de çiftlere etkili iletişim becerilerini geliştirme fırsatı sunarak evliliklerini güçlendirmeyi hedeflemek amacıyla gerçekleştirilen Couple Communication Program'ın çiftlerin çatışmaları daha iyi yönetmelerine ve boşanmayı önlemeye yardımcı olduğunu göstermiştir (Yalçın & Karahan, 2007). Rusya'da da boşanma oranları yüksektir ve boşanma, evliliklerde yaşanan sorunların bir sonucu olarak görülmektedir. Rusya'da boşanmayı önleme çalışmaları; çiftlere aile içi şiddetle mücadele, çatışma yönetimi ve ebeveynlik konularında eğitimler ve aynı zamanda, çiftlerin duygusal destek alabileceği ve sorunlarını çözebileceği danışmanlık hizmetlerinin mevcut olduğu görülmektedir (Arsıan, 2010). Fransa'da ise boşanma, toplumda belirli bir tabuya sahip olmamakla birlikte, aile kurumunun önemi vurgulanmaktadır (Özcan, 2017). Son olarak Türkiye'ye baktığımızda ise aile bağları

genellikle güçlüdür ve incelediğimiz filmlerde yansıtıldığı gibi boşanma, toplumda çeşitli kültürel ve dini faktörler nedeniyle çeşitli zorluklarla karşılaşabilir.

Annelerin boşanma sürecinde başarısız anne imajı ile karşı karşıya kaldıkları, çocukla beraber yeni hayata uyum sorunları ve duygusal zorluklar yaşadıkları, velayet süreci ve ekonomik konularla ilgili zorluklar yaşadıkları saptanmıştır. Amato (2014), tarafından boşanmanın ebeveynler ve çocuklar üzerindeki etkilerine dair Amerika'da yapılan çalışmanın sonuçlarına göre de annelerin boşanmanın ardından sırasıyla duygusal, psikoloji ve sosyal olarak etkilendiği görülmektedir.

Babaların velayet süreci, yalnız yaşamaya alışma süreci, çocukla beraber yeni hayata uyum sorunları ve toplumsal baskı ve ekonomik problemler yaşadıkları; çocukların ise anne ve babalarının boşanma sürecinde duygusal belirsizlikler yaşadıkları ve akademik performanslarında düşme olduğu belirlenmiştir. Ayrıca, tablodaki filmlerin çeşitliliği, farklı kültürlerden ve yaşam deneyimlerinden karakterlerin boşanma sürecine farklı şekillerde yaklaştığını ve bu süreci farklı şekillerde deneyimlediğini göstermektedir. Amerika'da boşanmanın babalar üzerinde çeşitli duygusal ve sosyal etkileri olduğu belirlenmiştir. Bu duygusal zorluklar, çocukların velayetinin annelere verilme eğilimi veya babaların iş hayatında daha yoğun çalışma gereksinimleriyle ilişkilendirilebilir (Lamb, 2000). Gana'da yapılan bir araştırmada, boşanma sürecinin babalar için ekonomik ve duygusal olarak zorlayıcı olduğu ancak bazı durumlarda babaların çocuklarıyla bağlarını sürdürmeyi başardıkları bulunmuştur (Amoateng, 2007). Çocukların boşanmaya uyumu üzerine yapılan araştırmalar, bu geçiş sürecinin çocukların birlikte yaşadıkları ebeveyni ile gergin ilişkiler yaşadığı, ayrı yaşadığı ebeveyni ile daha az temas kurduğu ve her iki ebeveynin psikolojik sıkıntısı ile başa çıkmaya çalıştığı bir karışıklık dönemi olduğunu ortaya koymaktadır (Shaw, 1991). Birincil ilişkilerdeki bir değişikliğe ve muhtemelen ebeveynlerden biriyle (çoğunlukla babayla) sınırlı etkileşime uyum sağlamak; boşanmadan sonra da devam edebilen ebeveyn çatışmasıyla ve her ebeveynin diğer ebeveyn pahasına çocuğun sadakatini ve sevgisini kazanma girişimleriyle baş etmek zorunda kalacaklardır (Lauer 1995:251). Araştırmacılar, anne babaları boşanmış olan çocukların, sosyal, akademik ve kişisel

uyum sorunu yaşadıklarını ve boşanma sonrası dönemin çoğu çocuk için stresli bir dönem olduğunu belirtmektedirler (Kelly, 1988; Zaslow, 1988).

Boşanma kararını filmlerin çoğunda eşlerin birlikte aldığı, bazılarında ise anne ya da baba tarafından alındığı saptanmıştır. Boşanma kararını eşlerin birlikte aldığı durumlar, çiftlerin evliliklerindeki zorlukları fark etmeleri ve ilişkiyi sürdürmenin mümkün olmadığına karar vermeleriyle ilgili olabilir. Bu tür filmlerde, eşlerin evliliklerinin geleceği üzerine ciddi bir şekilde düşündükleri ve kararı birlikte almaya çalıştıkları görülebilir. Karşılıklı anlayış, empati ve diyalogun yoğun olduğu bu tür filmlerde, çiftlerin ortak bir şekilde boşanma kararı almalarının temel nedeni, ilişkilerinin sıkıntıya girmesini önlemek ve birbirlerinin duygusal ihtiyaçlarını anlamaktır. Bazı filmlerde ise boşanma kararı tek taraflı olarak alınmaktadır ve bu durum, karakterlerin motivasyonları ve yaşadıkları deneyimlerle bağlantılıdır. Bu tür filmlerde, bir eş diğerinden uzaklaşabilir, evlilikleri üzerine düşünmeye başlayabilir ve sonunda boşanma kararı verebilir. Bu tür tek taraflı kararlar, çiftlerin farklı duygusal süreçler ve deneyimler yaşamaları ve çiftler arasındaki duygusal uyumsuzluk, iletişim eksikliği veya çatışma nedeniyle olabilir. Bu tür durumlarda, karşı tarafın boşanma kararıyla şaşkınlık, üzüntü ve kafa karışıklığı yaşamaları muhtemeldir. Ortak karar alma sürecinde, eşlerin empati ve anlayış göstererek birbirlerinin duygusal ihtiyaçlarına önem vermeleri ve karşılıklı diyalog kurmaları önemlidir.

Boşanan ailelere yönelik toplumsal ve çevresel tepkilerinin eleştiri ve şaşkınlık, hoşgörü ve empati, destek şeklinde olduğu belirlenmiştir. Buna göre boşanmanın toplumda farklı tepkiler ve duygular uyandırabildiği, kültürel farklılıkların ve yaşanan coğrafyanın bu tepkilerin farklılaşmasına neden olduğu söylenebilir. Boşanmanın nasıl karşılandığı, farklı kültürlerdeki sosyal yapılar, dini inançlar, hukuki düzenlemeler ve toplumsal normlara bağlı olarak büyük farklılıklar göstermektedir. Örneğin Batı toplumlarında daha kabul edilebilir bir sosyal norm haline gelen boşanma, bireylerin kendi mutluluklarını ön planda tutması nedeniyle artmıştır. Özellikle ABD ve Avrupa ülkelerinde, hukuki süreçler daha kolaylaştırılmış ve çocukların velayetinin paylaşıldığı ortak velayet modeli daha yaygın hale gelmiştir (Cherlin, 2010). Japonya'da boşanma

toplumda hala bazı tabuları içerir ve geleneksel aile değerlerine uygun olmayan bir adım olarak görülmektedir. Boşanma durumunda, özellikle kadınların toplum tarafından daha fazla dışlanma riski mevcuttur (Raymo, 2003). Hindistan'a baktığımızda ise boşanma, geleneksel olarak aile ve toplum tarafından hoş karşılanmayan bir olay olarak görülmektedir (Desai, 2010).

Filmlerde boşanma kararını çoğunlukla anne ve babanın birlikte anlattığı görülmektedir. Filmlerde anne ve baba, boşanma kararını çocuklarına açıklarken yaşadıkları zorlukları, duygusal süreçleri ve endişeleri açıkça dile getirirler. Buna göre boşanma kararının çocuklar üzerinde çeşitli olumsuz duygusal tepkilere yol açtığı gözlemlenmektedir. Filmlerde çocukların boşanma kararına verdikleri tepkiler, gerçek hayattaki çocukların deneyimlerini yansıtmaya amacını taşımaktadır ve izleyicilere boşanmanın çocuklar üzerindeki etkisini anlama fırsatı sunmaktadır. Çocuklar, ailelerinin dağılacağını öğrendiklerinde büyük bir şok yaşayabilirler. Bu duygu, güvenli ve bilindik düzenin değiştiği ve gelecekteki belirsizliklerin ortaya çıktığı hissini uyandırır. Üzüntü ve hüznün, çocukların boşanma kararını anlaması ve kabullenmesi sürecinde yaygın olarak görülen duygulardır. Öfke ve kızgınlık, boşanmanın sonuçlarına karşı çocukların doğal bir tepkisidir. Suçluluk duygusu, çocukların boşanma kararında kendilerini sorumlu hissetmelerine neden olabilir. Ebeveynlerin ayrılmasını kendi davranışlarına veya tutumlarına bağlayabilirler. Endişe ve ayrılma kaygısı, boşanma sonrasında çocukların geleceğe dair kaygılar yaşamasına neden olabilir. (Öngider, 2013; Bilici, 2014; Türkarlan, 2007). Johnson ve Smith (2022) çalışmasında boşanmanın çocukların duygusal ihtiyaçlarını etkileyebileceğini ve bu dönemde ebeveynlerin duygusal desteğinin önemini vurgulamaktadır. Boşanmanın çocukların sosyal uyum süreçleri üzerindeki etkisini inceleyen bir başka araştırma ise bazı çocukların boşanma sonrasında sosyal olarak izole olabileceğini veya arkadaş çevresinde değişiklikler yaşayabileceğini göstermiştir (Davis ve Johnson, 2021). Filmlerde bu tür duygusal tepkilerin çocukların yaşadığı zorlukları yansıtmaya, izleyicilere boşanmanın çocuklar üzerindeki duygusal etkisini anlama fırsatı sunmaktadır. Ayrıca bu tür temsillerin, boşanma süreci yaşayan çocuklarla empati kurmamıza ve onların duygusal ihtiyaçlarını

anlamamıza yardımcı olabileceği düşünülmelidir. Sonuç olarak, filmlerde boşanma kararının çocuklar üzerinde yarattığı duygusal tepkilerin temsil edilmesi, izleyicilere bu sürecin çocuklar açısından ne kadar karmaşık ve zorlayıcı olduğunu anlatma çabasıdır.

Boşanma sonrasında çocuğun velayetinin çoğunlukla annede olduğu ancak babaların da velayeti aldıkları belirlenmiştir. Buna göre çocuğun velayetinin, yasal düzenlemelere, aile değerlerine ve kültürel normlara bağlı olarak değişebildiği söylenebilir. Bu durum, anne ve çocuk arasındaki güçlü duygusal bağın ve anne figürünün çocuğun bakımında ve gelişiminde önemli bir rol oynaması düşüncesiyle ilişkilendirilebilir. Aynı zamanda, bazı toplumlarda geleneksel olarak anne, çocuğun bakımı ve eğitiminde daha etkin bir rol üstlenmiştir ve bu nedenle velayetin annede olması toplumsal normlarla uyumlu görülmektedir. Ancak, modern toplumlarda bu durum değişmeye başlamıştır ve boşanma sonrasında babalara da velayet alma hakkı tanınmaya başlamıştır. Bu değişim, babaların çocuklarına aktif bir şekilde bakma ve sorumluluk alma isteğinin yanı sıra cinsiyet eşitliği ve çocuğun anneden ve babadan eşit derecede yararlanması fikirlerine dayanmaktadır. Fakat önemli olan, çocuğun ihtiyaçlarına ve çıkarlarına en uygun olan kararın alınmasıdır (Kalkavan & Büken, 2017). Çocuğun sağlıklı bir şekilde büyümesi ve gelişmesi için çocuğun ihtiyaçları ve çıkarları temel alınarak adil ve dengeli bir velayet kararı alınmalıdır (Fabricus, 2007). Boşanma sonrası velayet düzenlemeleri ve çocukların iyilik hali üzerine yapılan çalışmalara baktığımızda paylaşımlı velayet düzenlemelerinin çocukların uyum düzeyleri üzerinde olumlu bir etkisi olduğu, çocukların uzun vadeli fiziksel sağlık sorunları üzerinde daha olumlu bir etkiye sahip olduğu ve sosyal, duygusal ve akademik gelişimi üzerinde olumlu etkilere sahip olduğu göze çarpmaktadır (Bauserman, 2002; Fabricius ve Luecken, 2007; Nielsen, 2013).

Sonuç olarak çalışma kapsamında incelenen filmlerdeki ana karakterlerin evlenme durumlarının çoğunlukla severek olduğu; çiftlerin boşanma sebeplerinin iş yoğunluğu/finansal problemler, iletişim sorunları, aldatma, kültürel farklılıklar ve şiddet olduğu; annelerin boşanma sürecinde başarısız anne imajı ile karşı karşıya kaldıkları, çocukla beraber yeni hayata uyum sorunları ve duygusal zorluklar yaşadıkları; babaların bu süreçte duygusal zorluklar yaşadıkları, velayet süreci, yalnız yaşamaya

alışma süreci ve toplumsal baskı yaşadıkları; çocukların ise anne ve babalarının boşanma sürecinde duygusal belirsizlikler yaşadıkları ve akademik performanslarında düşme olduğu; boşanma kararının çocuklar üzerinde şaşkınlık ve şok, üzüntü ve hüznün, öfke ve kızgınlık, şaşkınlık ve şok, suçluluk, endişe ve ayrılma kaygısı yarattığı saptanmıştır.

Çalışmada incelenen film örnekleri, kültürel çeşitlilik içinde boşanma ve çocuk konularının sinema aracılığıyla nasıl ele alındığını ve anlatıldığını göstermektedir. Bu filmler farklı coğrafyalardan, kültürlerden ve dil gruplarından gelmelerine rağmen ortak bir tema olarak aile içi çatışmaların, boşanmanın ve çocukların duygusal deneyimlerinin evrensel bir yanı olduğunu vurgulamaktadır. Bazı filmler, boşanmanın aile üyeleri üzerindeki travmatik etkilerini derinlemesine işlerken; diğerleri, boşanma sürecinin çocukların bakış açısından nasıl algılandığını anlatmaktadır. Bu filmler, boşanmanın sadece bireysel çatışmaları değil, aynı zamanda toplumsal normları, kültürel değerleri ve aile yapısını nasıl etkilediğini de gözler önüne sermektedir. Ebeveynlerin ve çocukların hayatlarının değişimine tanıklık ederken, izleyiciye empati ve anlayış geliştirme fırsatı sunarlar. Sinema, bu tür konuları ele alarak toplumsal farkındalığın artmasına ve bireylerin kendi hayatlarına dair daha geniş bir anlayışa sahip olmalarına yardımcı olmaktadır.

Çalışmadan edilen sonuçlar doğrultusunda aşağıdaki öneriler sunulmuştur.

Makalede ele alınan kültürler dışında, farklı coğrafyalardaki kültürlerin boşanma tutumları ve çocuk temsilleri üzerine araştırmalar yapılabilir. Bu çalışma daha kapsamlı bir perspektif sunulmasına ve kültürel çeşitliliğin vurgulanmasına yardımcı olabilir.

Boşanma ve çocuk temalarının daha geniş bir yelpazede analiz edildiği sinema ve televizyon içeriğine yönelik çalışmalar yapılabilir. Farklı ülkelerde yapılan filmler ve diziler incelenerek boşanma süreçlerine ilişkin toplumsal algıların nasıl şekillendiği anlaşılabilir.

Boşanma sürecindeki çocukların psikolojik ve sosyal uyumlarını daha detaylı anlamak için uzun süreli izleme çalışmaları veya anketler düzenlenebilir. Bu tür araştırmalar,

çocukların boşanma sonrası yaşamlarını anlamak ve destekleyici politikalar geliştirmek için önemli veriler sunabilir. Çocukların boşanma süreçlerine uyum sağlamalarını desteklemek amacıyla eğitim programları ve rehberlik hizmetleri geliştirilebilir. Bu tür programların etkisini değerlendiren çalışmalar yapmak faydalı olacaktır.

Boşanma sürecinin sadece aile içinde değil, aynı zamanda toplumsal düzeyde de etkileri vardır. Bu nedenle, aile ve toplumun iş birliğiyle yapılan projeler, boşanma süreçlerindeki çocukların desteklenmesine yönelik çözümler sunabilir.

Filmler ve diğer sanatsal eserler, çocuklara boşanma süreçlerini anlatmak ve onlara yardımcı olmak için eğitim materyalleri olarak kullanılabilir.

KAYNAKLAR

- Amato, P. R. (2001). Children of divorce in the 1990s: An update of the Amato and Keith (1991) meta-analysis. *Journal of Family Psychology, 15*, 355–370.
- Amoateng, A. Y., Heaton, T. B., & Kalule-Sabiti, I. (2007). Fathers' involvement in childcare and perceptions of parenting involvement among African American and African immigrant fathers. *Sex Roles, 56*(5-6), 331-341.
- Babuçcu, R. (2018). Asghar Farhadi sinemasında toplumsal cinsiyet: Çarşamba Ateşi, Elly Hakkında ve Bir Ayrılık filmleri üzerine bir inceleme.
- BASGM, Aile Yapısı Araştırması (2006). Ed. Mustafa Turgut, (Ankara: Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü Yayınları, 2010).
- Başkaya, Z., & Ünal, A. (2017). Türkiye'de evlenme ve boşanma oranlarının iller düzeyinde zamansal değişimi (2001-2015). *Journal of International Social Research, 10*(53).
- Bayar, A. (2013). Değişen toplumsal yapıda aile: eşler arası şiddet ve din ilişkisi üzerine bir araştırma (Konya örneği). (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Necmettin Erbakan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Bigner, J. J. (1989). The parenting processes. In Parent – Child Relations: An Introduction to Parenting (3rd ed.) (s. 114). New York: Macmillan.
- Bilici, A. B. (2014). Boşanma sürecinin çocuklar üzerindeki psiko-sosyal etkileri. Cumhuriyet Üniversitesi. *İlahiyat Fakültesi Dergisi, 18*(2), 79-110.
- Çağan, K. (2011). Ailenin işlevleri. *Aile sosyolojisi, 2*, 83-93.
- Cherlin, A. J. (2010). Demographic trends in the United States: A review of research in the 2000s. *Journal of Marriage and Family, 72*(3), 403-419.
- Cohen, O., & Finzi-Dottan, R. (2012). Reasons for divorce and mental health following the breakup. *Journal of Divorce & Remarriage, 53*(8), 581-601.
- Coşan, B. (2018). Dünyada ve Türkiye'de Sosyo-Ekonomik Bir Problem Olarak Tek Ebeveynli Aile Olgusunun Çok Boyutlu Değerlendirilmesi. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi, 18*(41), 259-294.
- Davis, A., & Johnson, L. (2021). The Impact of Divorce on Children's Social Adjustment: A Comparative Study. *Child Development Journal, 25*(3), 321-335.
- Desai, S., & Andrist, L. C. (2010). Gender scripts and age at marriage in India. *Demography, 47*(3), 667-687.
- D'Onofrio, B., & Emery, R. (2019). Parental divorce or separation and children's mental health. *World Psychiatry, 18*(1), 100.
- Dedeoğlu, S. (2000). Toplumsal cinsiyet rolleri açısından Türkiye'de aile ve kadın emeği. *Toplum ve Bilim, 86*(3), 139-170.

- Deniz, Ş. N. (2021). Hinduizm'de evlilik ritüeli = Marriage ritual in Hinduism (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Günay, G., & Bener, Ö. (2011). Kadınların toplumsal cinsiyet rolleri çerçevesinde aile içi yaşamı algılama biçimleri. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 153(153).
- Hofstede, G. (2001). Culture's consequences: Comparing values, behaviors, institutions and organizations across nations (2. baskı). Thousand Oaks, CA: Sage.
- Johnson, E., & Smith, T. (2022). The Impact of Divorce on Children's Emotional Adjustment: A Longitudinal Study. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 30(2), 205-218.
- Kalmijn, M., & Uunk, W. (2007). Regional value differences in Europe and the social consequences of divorce: A test of the stigmatization hypothesis. *Social Science Research*, 36, 447-468.
- Kalkavan, İ., & Büken, E. (2017). Boşanma davalarında çocuğun velayet hakkı için uygun ebeveynin belirlenmesi. *Adli Tıp Bülteni*, 22(1), 54-63.
- Kelly, J. B. (1988). Longer-term adjustment of children of divorce: Converging findings and implications for practice. *Journal of Family Psychology*, 2, 119-140.
- Kim, H. S. (2011). Consequences of parental divorce for child development. *American Sociological Review*, 76(3), 487-511.
- Kıral, E. (2018). Avrupa Birliği ülkelerinin boşanma oranı analizi. *Uluslararası Ekonomi ve Yenilik Dergisi*, 4(1), 19-38.
- Kneip, T., & Bauer, G. (2009). Did unilateral divorce laws raise divorce rates in Western Europe. *Journal of Marriage and Family*, 71(3), 592-607.
- Lauer, R. H. (1995). Social Problems and the Quality of Life. Dubuque, IA: Wm. C. Brown Communications, Inc.
- Lamb, M. E. (2000). The history of research on father involvement: An overview. *Marriage & Family Review*, 29(2-3), 23-42.
- Levinger, G. (1999). Duty to whom? Reconsidering attractions and barriers as determinants of commitment in relationship. In J. M. Adams & W. H. Jones (Eds.), *Handbook of interpersonal commitment and relationship stability* (s. 37-52). New York, NY: Kluwer Academic/Plenum.
- Raymo, J. M. (2003). Intergenerational family relations in Japan: Family structure, coresidence, and contact. *Journal of Marriage and Family*, 65(4), 1064-1075.
- Okasha, T., Elkholy, H., & El-Ghamry, R. (2012). Overview of the family structure in Egypt and its relation to psychiatry. *International Review of Psychiatry*, 24(2), 162-165.
- Öngider, N. (2013). Boşanmanın çocuk üzerindeki etkileri. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 5(2), 140-161.

- Özcan, C. (2017). Fransız Hukukunda Aile Arabuluculuğu. *Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi*, 9 (383-396).
- Sezen, L. (2005). Türkiye'de evlenme biçimleri. *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, 11(27), 185-195.
- Sunal, A. B., Ok, A. B., & Keskin, S. (2016). İş-Aile Çatışması Boyutları ile Mükemmeliyetçilik Arasındaki İlişkide Evlilik Doyumunun Düzenleyici Rolü. *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*, 56(1), 144-162.
- Sonbol, A. E. A. (Ed.). (2020). Women, the family, and divorce laws in Islamic history. Syracuse University Press.
- Shaw, D. S. (1991). The effects of divorce on children's adjustment: Review and implications. *Behavior Modification*, 15 (456-485).
- Smith, S. (1995). Family theory and multicultural family studies. In B. Ingoldsby & S. Smith (Eds.), Families in multicultural perspective (s. 5-35). New York: Guilford Press.
- Türkarşlan, N. (2007). Boşanmanın çocuklar üzerine olumsuz etkileri ve bunlarla başetme yolları. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 11(11), 99-108.
- Toth, K., & Kimmelmeier, M. (2009). Divorce attitudes around the world: Distinguishing the impact of culture on evaluations and attitude structure. *Cross-Cultural Research*, 43 (280-297). doi:10.1177/1069397109336648
- Yalçın, B. M., & Karahan, T. F. (2007). Effects of a couple communication program on marital adjustment. *The Journal of the American Board of Family Medicine*, 20(1), 36-44.
- Yıldırım, N. (2004). Türkiye'de boşanma ve sebepleri. *Bilig*, 28 (59-81).
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2016). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri (10. baskı). Ankara: Seçkin.
- Zaslow, M. J. (1988). Sex differences in children's response to parental divorce: 1. Research methodology and post-divorce family forms. *Journal of Orthopsychiatry*, 58 (355-378).

SUMMARY

Introduction

The family is the basic unit of any society and culture. The concept of the family, the structure and function of the family unit, varies considerably between different cultures. Two critical concepts about the family are structure and function. Family structures and family relationships are quite diverse in different cultures, even in rural and urban areas of the same country, there are great differences between family structures. With the increasing social wealth and modernity, the "divorce" factor emerges as a product of social and cultural transformation. Divorce means the end of the marital union. Divorce, like family relationships, differs in every society and culture. For example, individualistic cultures tend to focus on self and individual goals rather than group and group goals.

Aim

In this study, divorce processes in different cultures and how the child's exposure to these processes is reflected through the film industry. In this study, the reasons for divorce in the films, the willingness/arranged marriages of the divorced couples in the films, the divorce, the efforts to prevent the disintegration of the family unity, the difficulties experienced by the mother, father and child in the divorce process, who made the divorce decision, the society/close circle's divorced family members. Perspective on the family, who told the child about the divorce decision, how the child met the divorce decision, who the child stayed with after the divorce" were discussed.

Method

Since the aim of the study is to reach all divorce-themed films in America, France, Russia, Greece, Turkey, Iran, and India, a search was conducted for the films containing divorced parents and their children, which were released until March 2023 without any language and date restrictions. In this scanning process, the descriptions of the films were examined. As a result of the examination, films about the divorce of married people with children were included in the study group. The data were collected from online movie databases such as IMDB and big screen in a broad cultural spectrum, with search results such as "movies about divorce, movies about divorce of families with children". The study material of the research consists of countries with various cultural, social and legal differences such as America (n=6), France (n=1), Russia (n=3), Greece (n=1), Turkey (n=3), Iran (n=4) and 20 divorce-themed films made in India (n=2). In the study, in which document analysis, one of the qualitative research methods, was used, the film observation form developed by the researchers was used as a data collection tool. In the observation form, four different categories were included in the divorced families: the working status of the parents, the reasons for the divorce of the families, the perspective of the society on the divorced families, and the difficulties experienced in the process after the divorce. The data on the movies were analyzed using the content analysis method. During the analysis of the data, the films that make up the study material were watched and the filled-in observation forms were deciphered and analyzed. Accordingly, firstly, the reasons for the divorce of the predetermined families, the society's perspectives on the divorced families, the themes related to the difficulties

experienced in the process after the divorce were discussed, and then more detailed data on each theme were obtained and recorded. Findings obtained from these data are expressed as frequencies.

Results

From the study, it was determined that the marriage status of the main characters in the examined films was mostly fond; the reasons for the divorce of the couples were workload/financial problems, communication problems, cheating, cultural differences and violence; mothers faced with the image of the unsuccessful mother during the divorce process, they experienced adaptation problems and emotional difficulties with the child; fathers experienced emotional difficulties in this process, custody process, getting used to living alone and social pressure; children, on the other hand, experienced emotional uncertainties in the divorce process of their parents and decreased academic performance; the decision of divorce creates surprise and shock, sadness and sadness, anger and anger, surprise and shock, guilt, anxiety and separation anxiety on children. Reflecting cultural richness and different perspectives, these films highlight the universal dimension of the debate on divorce and children, while at the same time showing how complex and deep individual experiences and emotional bonds are.

ORCID

0000-0002-2756-5322 <https://orcid.org/0000-0002-2756-5322>

0000-0001-9294-3855 <https://orcid.org/0000-0001-9294-3855>

Araştırmacıların Katkı Oranı Beyanı

Bu çalışmanın planlanması, yürütülmesi ve yazılı hale getirilmesinde araştırmacılar eşit oranda katkı sağlamıştır.

Çatışma Beyanı

Araştırmacıların, araştırma ile ilgili diğer kişi ve kurumlarla herhangi bir kişisel ve finansal çıkar çatışması yoktur.

